

B I L T E N 14/2012

UŽICE decembar, 2012. Godina

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO – UŽICE

- ecc. Jovan Miroslavljević, direktor
- dipl. ing. Andrija Radulović, stručni saradnik za voćarstvo
- dipl. ing. Miroslav Miliwojević, stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Nebojša Đurić, stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, stručni saradnik za ratarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Zorica Lazić, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Veselinka Čorbić, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl.ing.Bojana Nešić ,stručni saradnik za agroekonomiju

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz

- predavanja
- održavanje radionica
- davanje saveta u Službi
- davanje saveta telefonom
- davanje saveta na imanjima zemljoradnika
- davanje saveta putem lokalnih radija i televizije
- davanje saveta putem biltena, plakata i brošura
- postavljanje demonstracionih ogleda
- održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova
- pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.
- blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama
- upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266, E- mail: pssuzice@sbb.rs

IZBOR I PRIPREMA ZEMLJIŠTA UTIČU NA ŽIVOTNI VEK I RODNOST VOĆAKA

Osnovna karakteristika voćnih zasada je da su dugogodišnje kulture, te da se svakom elementu koji može da utiče na uspešnost u proizvodnji mora pre podizanja zasada posvetiti puna pažnja. Tu se pre svega misli na pravilan izbor vrste, sorte i podloge za određene agroekološke uslove, kao i na zahteve tržišta.

Greške koje se učine pri podizanju zasada obično se ne mogu otkloniti, ili se otklanjaju uz ogromne troškove, što može dovesti u pitanje ekonomičnost same proizvodnje.

Ukoliko smo uz pomoć stručnjaka pravilno odabrali voćnu vrstu, sortu i podlogu za gajenje u našim klimatskim uslovima, onda sleduje pravilan izbor zemljišta za sadnju. Pri tome posebno treba pokloniti pažnju fizičkim osobinama zemljišta, čija popravka zahteva veoma dug vremenski period, često je i neizvodljiva. Naime, ovde se pre svega misli na odnos gline prema raznim frakcijama peska, što može ići u krajnosti –skeletno zemljište ima previše peska, slabo zadržava vodu i nepogodno je za proizvodnju, naročito za voćke sa plićim korenima. Takođe i zemljišta u kojima dominira glina u odnosu na čestice peska su jako nepovoljna, jer su sabijena, teško propuštaju vodu, imaju slab vodno-vazdušni režim, i onemogućavaju pravilan razvoj korena. Najpogodnija zemljišta su ona koja imaju 50-70% ukupne gline, kod nas su to uglavnom buavice, gajnjače i aluvijum. Može se reći da sva zemljišta koja su pogodna za uzgoj krompira takođe su pogodna i za uzgoj voćaka.

Veoma je značajno da zemljišta imaju što dublji oranični sloj, kao i da je nepropusni sloj za vodu ispod 70-80 cm. gde ne može doći do zabarivanja, time i gušenja korena i ranog propadanja voćnog zasada. Visok nepropusni sloj za ocedjivanje vode po vertikali se pokazao posebno štetnim u zasadima maline, naročito tamo gde je korenov sistem bio zaražen gljivicom koja izaziva plamenjaču korena, gde obavezno dolazi do propadanja zasada.

Ukoliko se nema bolji izbor zemljišta, moguće je voćnjak podići i na zemljištu sklonom zabarivanju, ali uz uslov da se pri oranju obavezno ore za svaki budući red maline ili drugog voća na slog, a da se obavezno u sredini međurednog prostora ostavi razor, koji se mora održavati takav za ceo životni vek voćnog zasada. Svrha ovakvog rada je da se obezbedi brže ocedjivanje suvišne vode u zemljištu i da se u sloju od bar 20-30 cm od površine zemljišta obezbede povoljni uslovi za razvoj korena, da ne dođe do gušenja istoga.

Pored navedenih fizičkih osobina zemljišta, bitne su i hemijske osobine, pre svega kiselost i plodnost zemljišta. Naime, poželjna kiselost za voćarsku proizvodnju je gde je vrednost pH između 5,5-6-6, dok borovnica traži kiselija zemljišta, vrednost pH između 4,2-4,8. Velika kiselost zemljišta se može veoma lagano popraviti kalcifikacijom, što nije slučaj sa alkalnim zemljištima, gde je pH iznad 7.

Poželjan sadržaj humusa u zemljištu je 3-5%, kalijuma 25 i fosfora 15 mg/100 gr vazdušno suve zemlje. Nedostatak humusa se otklanja dodavanjem stajnjaka, komposta ili glistenjaka, kao i uzgojem biljaka za zelenišno đubrenje, dok se fosfor i kalijum mogu dodati kroz odgovarajuća đubriiva. Treba znati da je za povećanje sadržaja fosfora i kalijuma u zemljištu potrebno dodati 30 kg/ha čistog hraniva nedostajućeg elementa, što se odnosi na dubinu zemljišta od 20 cm.

Osnov za bilo kakvu popravku zemljišta na kiselost, plodnost ili pak đubrenje, treba da čini hemijska analiza zemljišta, koja omogućava pravilan izbor đubriiva, odnos pojedinih hraniva u kompleksnim NPK đubrivima, količinu đubriiva potrebnu po jedinici površine, kao i vreme i način upotrebe istoga.

Ukoliko nam zemljište odgovara po navedenim kriterijuma hemijskih i fizičkih osobina, onda se blagovremeno pristupa pripremi zemljišta za podizanje zasada. Priprema zemljišta za podizanje zasada zavisi od vrste pokrovne flore, da li su u pitanju travni korovi, ili pak rastinje ili već ostario zasad voća.

Ukoliko se radi o travnom pokrivaču na parceli, pogotovu ukoliko ima rizomskih korova: sirak, pirevina, kiselica, kupina – onda je potrebno celu površinu u fazi porasta korova od 30-40 cm poprskati herbicidom na bazi glihosata u količini od 5-12 litara po hektaru, zavisno od vrste korova. Što je veća masa korova to isti više preko lista unese u koren herbicid i bolje je njegovo delovanje, ali treba voditi računa da to bude najdalje do pojave cveta. Prskanje izvršiti po suvom i tihom vremenu, a oranje na toj površini je moguće nakon 21 dan po obavljenom prskanju. Na ovaj način oslobodiće se parcela rizomskih korova, koje je vrlo teško ili nemoguće kasnije suzbiti u zasadima jagodičastog voća.

Ukoliko se na dotičnoj parceli nalazi šiblje ili pak stari zasad voća koji treba iskrčiti, potrebno je kvalitetno povaditi korenov sistem, zapaliti na parceli sitne grane i sasušeni koren, i posle toga u trajanju od najmanje 3-4 godine na toj parceli uzgajati okopavine. Ovo je potrebno da se za to vreme unište u zemljištu postojeće gljivice koje mogu zaraziti mlad korenov sistem voćaka, te dovesti do skraćivanja životnog veka zasada i njegovog propadanja.

Na zemljištu gde je uništen rizomski korov, može se odmah pristupiti oranju, uz kombinovanu popravku zemljišta na kiselost, sadržaj humusa, fosfora ili kalijuma, naravno ukoliko to analiza zemljišta pokaže potrebnom. Ukoliko smo krčili šiblje ili stari zasad voća, ovaj postupak možemo primeniti nakon 3-4 godine iz pomenutih razloga.

Poželjno je da dubina oranja pre podizanja zasada bude na oko 40 cm, odnosno na dubinu na kojoj je moguće orati, obzirom plitka zemljišta u brdsko planinskom području gde se uglavnom i nalaze voćni zasadi. Posle oranja poželjno je ostaviti zemljište da se slegne 1-2 meseca, pa tek onda pristupiti razmeravanju i kopanju jama za sadnju voćaka.

Poželjno je da se sadnja voćaka obavi tokom jeseni, što garantuje bolji prijem sadnica, kao i bolji porast i lakše podnošenje suše u narednoj vegetaciji, a zahvaljujući razvoju korena tokom cele zime, koji je mnogo vitalniji od korena u prolećnoj sadnji.

ŠTETOČINE LEŠNIKA

Lešnikov surlaš (*Balaninus curculio-nucum*)

Ovo je najčešći uzročnik nerodnosti leske. Štete na lešniku nanose i larva i odrasli insekt.

Odrasla jedinka je smeđe boje (kao lešnik) prekrivena sitnim dlačicama i sa veoma dugačkom, tankom surlicom.

Javlja se kasno u proleće (kraj maja). Po pojavi se dopunski hrani bušeci listove, mlade plodove i tek zametnute pupove. Kada plodovi dostignu gotovo konačnu veličinu ženka progriža omotač ploda i u napravljeni otvor položi jedno jaje. Posle toga otvor zatvori. Ženka položi i do 40 jaja, a ispiljena larva se hrani jezgrom ploda koje pretvori u sitnu masu. Do kraja avgusta larva se razvija i kroz napravljeni otvor napušta plod, odlazi u zemlju i tu prezimi u obliku lutke.

Značajne mere suzbijanja su sakupljanje oštećenih plodova sa larvama i redovna obrada zemljišta. Hemijske mere suzbijanja se preduzimaju u vreme dopunske ishrane odraslog insekta nekim od insekticida sa kontaktnim i digestivnim delovanjem (Zolone, Decis, Cipkord).

Lisna vaš leske (*Myzocallis coryli*)

Vaši na lesci nisu naročito štetne. Nanose biljci direktne i indirektno štete. Direktne nastaju ishranom odraslih insekata na listu, indirektno stvaranjem medne rose na kojoj se pojavljuju gljive čađavice. Uglavnom se suzbijaju sa suzbijanjem drugih štetočina. Ukoliko se javi jači napad, suzbijanje se vrši nekim od sledećih preparata: Cipkord, Decis, Actara.

Lešnikova grinja (*Eriopheyas avellana*)

Grinja se javlja na naličju lista. Ženka polaže jedno jaje u neotvoren pupoljak. Pri jačem napadu može izazvati defolijaciju. Suzbija se u toku vegetacije i preko zime jer prezimljava u stadijumu jaja u zemljištu na dubini do 5 cm i u opalom lišću.

Za zimsko suzbijanje se koriste uljani preparati, a u toku vegetacije se tretira nekim od akaricida (Omite, Nissorun).

Osim insekata, veće štete u zasadu leske u vreme sazrevanja plodova izazivaju ptice (kukavice, vrane, patke), glodari, a naročito velike štete nanose vevice (u jednom gnezdu vevice pronađeno je 129 kg lešnika).

Veslinka Čorbić dipl.ing.

Slama kao kabastrano hranivo

Sadrže svega 3 - 8 % sirovih proteina, niske biološke vrednosti i svarljivosti. Količina sirove celuloze u slamama je 28 - 40 %, pa čak i 50 %. Slama gotovo ne sadrži vitamine, dok su količine kalcijuma i fosfora male.

Od strnih žita najveći značaj imaju slame ječma i ovsu, dok su slame pšenice i raži slabo svarljive. Po hranljivoj vrednosti od slama leptirnjača na prvom mestu je slama sočiva, a zatim slame lucerke, deteline, esparzete, graška i grahorice. Slame pasulja, boba i soje sadrže više hranljivih sastojaka nego slame žita, ali su vrlo tvrde i grube, te ih životinje teško koriste;

Na hranljivoj vrednosti slame bitno utiče i dužina vegetacije pa su slame jarih sorti žita svarljivije i sa većom hranljivoj vrednošću od slame ozimih sorti. Slame ranije požnjevenih žita su kvalitetnije nego slame prezrelih žita;

Hranljivost slame se povećava đubrenjem žitarica, kao i prisustvom trava, pa čak i nekih korova. Životinjama se slama daje kao posebno hranivo, ili pomešana sa korenasto-krtolastim i vodenastim hranivima. Krupne životinje dnevno mogu da konzumiraju i 5 - 10 kg slame;

Preporučuje se da se uključi u obrok zasušениh krava

Nebojša Đurić, dipl.ing.

Projekat „Prognoznno izveštajni sistem u poljoprivredi prekograničnog regiona“.

Prošlog meseca Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Užice je sa Delegacijom Evropske unije u Srbiji potpisala ugovor o kofinsiranju projekta „Prognoznno izveštajni sistem u poljoprivredi prekograničnog regiona“.

Aplikanti na projektu su PSSS Užice sa strane Republike Srbije i Federani zavod za poljoprivredu sa strane BiH. Partneri na projektu su Regionalna razvojna agencija Zlatibor sa srpske, i SERDA sa bosanske strane.

Ukupna vrednost projekta je oko 300.000 evra. PSSS Užice za realizaciju ovog projekta će dobiti grant tj. bespovratna sredstva u iznosu od 130.000 evra iz IPA fodova programa prekogranične saradnje Srbija – Bosna i Hercegovina.

Projektom želimo da uspostavimo inovativni koncept integrisane poljoprivredne proizvodnje zasnovane na IT tehnologiji prognoziranja i izveštavanja, prenosom znanja i tehnologija iz zemalja Evropske unije. Ideja je da se kupi i instalira 20 meteoroloških stanica na teritoriji Zlatiborskog okruga i 15 na teritoriji BiH.

Meteorološke stanice će prikupljati potrebne podatke na terenu, zatim bi se podaci obrađivali u softveru, potom bi se obrađeni podaci sa preporukama slatli poljoprivrednim proizvođačima SMSom. Npr. ukoliko dođe do opasnosti od pojave neke biljne bolesti, poljoprivredni proizvođači bi SMSom dobili obaveštenje da postoji opasnost od određene bolesti i kako da se u tom trenutku ponašaju, odnosno kojim sredstvom da određene kulture tretiraju.

Projekat počinje sa implementacijom 1. februara 2013. godine i predviđeno je da traje 15 meseci.

Bojana Nešić, dipl. ing.

UTICAJ ĐUBRIVA NA HEMIJSKI SASTAV HRANIVA

Primena azotnih hraniva malo utiče na morfološku strukturu, posebno kada je u pitanju zastupljenost lišća u ukupnom prinosu, takođe vrlo malo ubrzava početak klasanja vlatastih korova. U slučajevima nepravilnog odnosa hraniva pri đubrenju, dešava se da pod uticajem azota poveća ukupna zastupljenost stabljike u prvom ciklusu razvoja.

Đubrenje azotom smanjuje sadržaj suve materije u zelenoj masi do 3% uz istovremeno povećanje sadržaja sirovih proteina u suvoj materiji, nekad i duplo.

Povećanje sadržaja sirovih proteina u suvoj materiji trava je utoliko veće ukoliko se travna masa ranije iskorišćava. U većini slučajeva ovo povećanje je praćeno većim učešćem rastvorljivih azotnih materija (neproteinski azot) u ukupnoj količini sirovih proteina. Posebno se povećava zastupljenost nitrarnog oblika, čiji je prag toksičnosti 0,22% od suve materije.

Nagomilavanje nitrata u biljkama se može smanjiti primenom aluvijalnog đubriva u više navrata tokom godine. Nedostatak mikroelemenata (gvožđa, bakra, molibdena itd.) može pospešiti obrazovanje nitrata u biljkama.

Đubrenje fosforim đubrivima zemljišta siromašnih u ovom elementu, povećava njegov sadržaj u biljkama do određenog nivoa. Fosfor može uticati na povećanje sadržaja sirove celuloze u suvoj materiji.

Na ledinama pospešuje razvoj leptirnjača, čime poboljšava kvalitet travnjaka. Đubrenje kalijumom utiče na povećanje ovog elementa u biljkama, uz istovremeno smanjenje kalcijuma, natrijuma, magnezijuma u suvoj materiji travne mase.

Nedostatak kalijuma ima za posledicu slabijeg obrazovanja ugljenih hidrata. Primenom kalijuma utiče se na smanjenje zastupljenosti rastvorljivog azota, uz povećanje proteinskog dela u ukupnim azotnim materijama vlastitih trava.

Pojedini mikroelementi u nekim slučajevima, pored uticaja na povećanje prinosa smanjuju sadržaj sirove celuloze u suvoj materiji za 2% uz istovremeno povećanje sadržaja sirovih proteina, takođe za 2%.

ROGAČ ŠLJIVE-Taphrina pruni

Rogač šljive (prouzrokovatelj *Taphrina pruni*) je stara bolest šljive, koja je u Srbiji opisana veoma davno, sredinom prošlog veka (Josifović, 1964). Najosetivijom sortom se pokazala autohtona sorta Požegača. Patogen može biti izrazito štetan u kišnim i prohladnim prolećima, gde kod osetljivih sorti može uništiti i do 80 % zametnutih plodova. Uvođenjem u proizvodnju novih sorti šljive intenzitet ovog oboljenja je smanjen.

Prvi simptomi se uočavaju početkom proleća, neposredno po precvetavanju. Ispoljavaju se u obliku deformacije plodova, koji postaju blede zeleni, dobijaju nepravilan oblik, izdužuju se i krive, te podsećaju na rog. Oboleli plodovi se razvijaju brže od zdravih, njihov mezokarp je sunderaste strukture i u njima se ne formira koštica. Tokom vegetacije zaraženi plodovi propadaju, što može dovesti do značajnog gubitka u prinosu.

Sivkasta prevlaka koja se razvija na obolelim plodovima čine askusi. Askospore koje se oslobađaju rasejavaju se po grančicama i granama i tu se zadržavaju, umnožavaju se pupljenjem i prezimljavaju do narednog proleća. Širenju zaraze pogoduje kišno i prohladno vreme.

Uspešna zaštita se obavlja primenom fungicida u određenim fenofazama šljive. Prvo tretiranje se izvodi u periodu mirovanja voćke, tokom februara i marta. Za ovaj tretman koriste se preparati na bazi bakra. Dobar efekat se postiže ako se bakarni preparati se primene u jesen, u cilju suzbijanja forme gljive koja prezimljava na grančicama.

Za sprečavanje infekcije tek zametnutih plodova (što je i najčešći način zaražavanja) koriste se preparati na bazi hlortalonila, kaptana i drugih, u vreme kada opadne 70-75 % kruničnih listića.

Mehaničko uklanjanje obolelih i deformisanih plodova ima dobar efekat na smanjenje infekcionog potencijala, ali ova mera nije ekonomski opravdana.

Zorica Lazić, dipl.ing.

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:

300 primeraka